

Arkitekttävling om ny byggnad för Sametinget Juryns utlåtande steg 2

Statens fastighetsverk (SFV) utlyste i juli 2005 en allmän arkitekttävling i två steg om ny byggnad för Sametinget. Första steget avslutades i november 2005, då juryn valde ut fem tävlingsförslag som gick vidare till det andra steget. Samtliga fem förslagsställare accepterade inbjudan och förband sig att medverka till att anonymiteten skulle bibehållas även under tävlingens andra steg.

Seminarier och studieresa

Samtliga fem arkitektföretag liksom större delen av juryn deltog i det veckolånga program som ägde rum under tre dagar i Kiruna och två dagar i Karasjok den 12-16 december 2005. Arkitekterna gavs information om stadsmiljömässiga förutsättningar och byggnadstekniska krav på byggande i Kiruna. Arkitekterna besökte det svenska Sametinget och fick ta del av såväl Sametingets verksamhet som samisk kultur och samiska förhållanden. Under de första dagarna besöktes tomten samt några viktiga byggnader i Kiruna, liksom gruvan. Under de sista två dagarna reste deltagarna till Nordnorge för besök på det norska Sametinget. Det har sin verksamhet i en byggnad som stod färdig år 2000 efter en allmän arkitekttävling i Norge som vanns av Christian Sundby och Stein Halvorsen från Oslo.

Steg 2

I början av januari 2006 fick de fem tävlande ett förtydligat och något minskat lokalprogram som förutsättning för arbetet med andra steget. Inlämning av andra steget skedde 2006-03-01. Alla fem inbjudna arkitekter lämnade in förslag som uppfyllde tävlingsprogrammets formella krav inom föreskriven tid och har därför erhållit överenskommet arvode för deltagande i andra steget.

Juryns överväganden

Juryn har konstaterat att kvaliteten på de inlämnade förslagen varierat, men att förslagsställarna ansträngt sig för att utveckla förslagen efter de påpekanden som juryn gjorde efter det första steget. Ändå uppfyllde inte något förslag fullt ut juryns förväntningar utifrån de krav som angavs i tävlingsprogrammet. Bland annat beräknas inget förslag i obearbetat skick ligga inom angiven total budgetram, trots att alla tävlande haft fri tillgång till stöd från SFV:s kalkylexpertis. Flera förslag har heller inte tagit fasta på kravet att byggnaden skulle utgöra ett gott exempel på modernt träbyggande, och vara utformad med tanke på god energiekonomi.

Inför juryns första möte, som skedde två veckor efter inlämning av det andra steget, hade flera av SFV:s specialister granskat samtliga förslag och redovisade sina synpunkter till juryn rörande ekonomi, konstruktion, energi och miljö.

Juryn är medveten om att programmet var krävande och kan konstatera att inte något förslag uppfyller samtliga krav. Juryn har därför försökt finna det förslag som har bäst förutsättningar för att under ett fortsatt arbete kunna bringas att uppfylla alla väsentliga krav. Juryn har framför allt låtit sådana egenskaper som inte så lätt kan bearbetas vidare ges störst tyngd i den sammanlagda bedömningen, medan andra krav, som enklare låter sig bearbetas, inte givits så stor tyngd. Förutsättningar att uttrycka en samisk identitet, yttre gestaltning, symbolvärde och frågor om byggbarhet och byggnadsekonomiska och förvaltningsekonomiska förutsättningar har således vägt mycket tungt. Kravet att byggnaden skall utgöra ett gott exempel på modernt träbyggande har dessutom varit en viktig förutsättning.

Juryn har haft ett tvådagars jurymöte och ett uppföljande endagsmöte. Vid det senare, har juryn enhälligt lämnat sitt förord för ett av de fem förslagen, och föreslår att detta ges första pris och kommer till utförande under förutsättning att förslaget i den fortsatta bearbetningen kan komma att uppfylla ett antal angivna krav som hämtats från tävlingsprogrammet.

Rangordning, inköp och belöningar

Juryn har beslutat att inte rangordna förslagen utöver vinnaren och föreslår heller inte något inköp. Däremot har juryn velat framhäva två förslag från tävlingen som utmärker sig som goda exempel på modernt träbyggnad. Förslagsställarna bakom dessa båda förslag ges en belöning på 50 000 kronor vardera.

Juryns förord och beslut

Juryn beslutar att tilldela förslaget "Stor himmel" från första steget och förslaget "ab" från tävlingens andra steg vardera 50 000 kronor då de utgör särskilt intressanta exempel på modernt träbyggnad.

Förslaget "Stor himmel" belönas för sin idémässigt spännande och innovativa utformning av en hög tornbyggnad i mycket uttrycksfull träbyggnadsteknik, där diagonala bärverk ger en vacker exteriör och interiör gestaltning.

Förslaget "ab" belönas då det är ett mycket väl genomarbetat och realistiskt exempel på modernt träbyggnad i en offentlig flervåning administrationsbyggnad.

Juryn har slutligen funnit att förslaget "Badjáneapmi" är en mycket vacker och uttrycksfull byggnad med stora arkitektoniska kvaliteter. Förhoppningen är att byggnaden ska kunna bli ett nytt landmärke och ett internationellt känt besöksmål i Kiruna. Byggnadens skyddande och omfamnande och samtidigt öppna och välkomnande uttryck stämmer väl med programmets önskemål att byggnaden skall uttrycka en samisk identitet och ge en värdig inramning till det samiska parlamentet. Den mot staden riktade byggnaden har ett entréområde med en generöst formad yta, som inbjuder till folkliga aktiviteter och andra evenemang.

Byggnaden är väl placerad på tomten och utgör en skyddande rygg mot den besvärande vinden från nordväst. Markbehandlingen och byggnadens utformning vittnar om kunskap och insikt i de kärva klimatförhållanden som råder på dessa breddgrader. Genom att byggnaden med sina starkt sluttande fasader saknar tak, undviks helt problemet med snölast på takkonstruktionen och därmed sammanhängande förvaltningsproblem.

Byggnaden har ett tydligt uttryck som träbyggnad och har en formgivning som känns lika välfunnen och kongenial med de naturmaterial som används, som samiska slöjdalster och bruksföremål.

Byggnaden har en enkel organisation och byggnadens struktur tillåter en vidare utveckling av planlösning och organisation av Sametingets olika verksamheter.

Juryn utser slutligen enhälligt förslaget "Badjáneapmi" till vinnare i tävlingen och föreslår att förslaget kommer till utförande under förutsättning att nedan angivna krav kan tillgodoses i den fortsatta projekteringen.

Juryn förslår att följande delar bearbetas vidare i efterkommande projektering:

- Förslagsställaren anger möjligheten av att använda trä även i bjälklag. Juryn har funnit att byggnadens spännvidder och geometri gör detta möjligt, och föreslår att byggnadens stomme utvecklas för att i än högre grad bli ett exempel på modernt träbyggande.
- Förslagsställaren har angivit en dubbelfasad mot söder, i syfte att bemästra eventuella problem med värmelast genom solstrålning. Juryn ifrågasätter redovisad lösning, bl.a. med hänsyn till dragproblematiken och rumsklimatet i bottenvåningen, och föreslår en omarbetning som säkerställer att byggnaden både ges energimässiga och klimatomständiga egenskaper som rimmar med ställda krav på energieffektivitet. Glasväggens öppenhet är en kvalitet som kanske kan utvecklas i en dubbelglasfasad. Juryn anser dock att även den tätare fasad som redovisades i steg 1 av tävlingen vore möjlig.
- Juryn förutsätter att man vid den vidare bearbetningen ser över planlösningen i samråd med Sametinget. I bottenvåningen är de kommunikationsytorna som omger de runda mötesrummen svåransvända och svårorienterade. Plenisalerna bör studeras vidare bl.a. med avseende på separat tillgänglighet för politikerna. Kanske kan såväl plenisal som mötesrum ges en direkt kontakt med fasad och kommunikationerna lösas i bakkant. Vid en sådan översyn kan även plenisalens sektionshöjd studeras vidare. Juryn föreslår att förslagsställaren överväger att låta plenisalerna tränga ner i underliggande källarvåning för att ge större rymd i salen. Sambandet mellan entréplanet och de viktiga publika funktioner som placerats i källarplanet behöver studeras vidare.
- Kontorsvåningarnas planlösningar bör studeras så att de olika rummen och enheterna får lämpliga samband och att möjligheterna till utblickar från mötesrum, korridorer och andra allmänna utrymmen tas till vara på bästa sätt.
- Den höga stödmuren mot Adolf Hedinsvägen bör omarbetas till en betydligt lägre och mindre dominant sektion, med bibehållande av den vackra förplatsen som omfattas av byggnaden.
- För att en tillbyggnad ska kunna rymmas på området i nordväst kan övervägas att förskjuta sametingsbyggnaden ca 10 m åt sydost. Detta under förutsättning att villan vid Platågatan inte får utsikten mot sydväst nämnvärt beskuren.
- Angöring för trafik (bilar, bussar, varuleveranser och gångtrafikanter) bör studeras vidare. Enligt förslaget är det separata angöringsstråk för gående och för motorfordon från söder fram till huvudentrén. Med tanke på den effektivitet och stordrift som råder beträffande vinterväghållningen i Kiruna, att det är en fördel om dessa stråk löper parallellt intill varandra. Detta skulle dessutom ge bättre förutsättningar att med hjälp av salixplanteringen ta upp nivåskillnaden mellan angöringsstråket och muren. Ytan som är avsedd för bussparkering tycks väl stort tilltagen och skär onödigt mycket in i slänten.
- Sträckan från hk-parkeringen till huvudentrén är över 40 m. Detta ska jämföras med HO:s rekommendationer på 10 m eller kravet på högst 25 m.
- Utbyggnadsmöjlighet framför allt för kontorsverksamhet bör studeras vidare och förslagsvis placeras mot personalparkeringen i nordväst.
- Förslaget måste bearbetas så att entreprenadkostnaderna kan fås att bättre stämma överens med den angivna kostnadsramen.

Juryn för tävlingen om ny byggnad för Sametinget

Bo Jonsson, generaldirektör SFV, juryns ordförande

Ulla Barruk-Sunna, Adm. chef Sametinget

Bror Saitton, parlamentariker, utsedd av Sametingets styrelse,

Peter Ohrstedt, projektchef SFV, arkitekt SAR/MSA

Cajsa Rydén, specialist lokalplanering SFV, arkitekt SAR/MSA

Jörgen Hammarstedt, fastighetschef fastighetsområde Nord-Ost SFV

Eva Grönwall, specialist kulturarvsenheten SFV

Thomas Nylund, planarkitekt Kiruna kommun, arkitekt SAR/MSA

Gert Wingårdh, fackdomare föreslagen av Sveriges Arkitekter, arkitekt SAR/MSA

Anders Jönsson, fackdomare föreslagen av Sveriges Arkitekter, landskapsarkitekt LAR/MSA